

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра пропедевтики педіатрії та медичної генетики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи ЛНМУ
імені Данила Галицького
професор Вікторія СЕРГІЄНКО

2023р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

**ВК 2.14 «ФУНКЦІОНАЛЬНІ ГАСТРОІНТЕСТИНАЛЬНІ РОЗЛАДИ У ДІТЕЙ
З ПОЗИЦІЙ БІОПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ МОДЕЛІ МЕДИЦИНИ»**

підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кваліфікації «Доктор філософії (PhD)»
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 228 «Педіатрія»

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
пропедевтики педіатрії та медичної генетики
Протокол № 10
від "22" 06 2023 р.
Завідувач кафедри

Проф. Олена ЛІЧКОВСЬКА

Затверджено
профільною методичною комісією
з педіатричних дисциплін
Протокол № 3
від "29" 06 2023 р.
Голова профільної методичної комісії

Проф. Леся БЕШ

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

доктор мед. наук, професор, завідувач кафедри пропедевтики педіатрії та медичної генетики
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького Личковська О.Л.

РЕЦЕНЗЕНТ: канд. мед. наук, доцент кафедри педіатрії № 2 Львівського національного
медичного університету імені Данила Галицького Дедишин Л.П.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти; кваліфікації «Доктор філософії (PhD)»; галузі знань - 22 «Охорона здоров'я»; спеціальності 228 «Педіатрія» складена на основі Закону України «Про вищу освіту», відповідно до освітньо-наукової програми «Педіатрія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 228 Педіатрія галузі знань 22 Охорона здоров'я, рішення вченої ради ЛНМУ імені Данила Галицького від 26.05.2021 р. (протокол № 2-ВР), Положення про організацію освітнього процесу у ЛНМУ імені Данила Галицького, схваленого Вченою радою і затвердженого наказом ректора університету № 2020-з від 23.06.2021 р. та Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (поза аспірантурою) та доктора наук в докторантурі у ЛНМУ імені Данила Галицького, схваленого Вченою радою № 2-ВР від 18.05.2022 р. і затвердженого наказом ректора університету № 1602-з від 18.05.2022 р., а також Наказу МОН України від 01.10.2019 року № 1254 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Традиційні методи збору анамнезу, обстеження в дитячій гастроентерології склалися на основі етіопатогенетичної моделі медицини та спрямовані на діагностику органічного захворювання. Однак у структурі захворюваності протягом останніх років зростає питома вага функціональних гастроінтестинальних розладів (ФГПР) у дітей. Згідно з Римським консенсусом IV (РК IV), в основі трактування механізмів формування цих розладів лежить біопсихосоціальна (БПС) модель (парадигма) медицини, яка передбачає голістичний погляд на пацієнта, тобто врахування у процесі діагностики та лікування не лише факторів ризику формування хвороби (біологічних, психоемоційних та психосоціальних), але й факторів протекції (ресурсів). Такий “набір” чинників ризику та протекції, а також симптомів захворювання, завжди є індивідуальним, унікальним у кожного пацієнта. Тому, при загальному дотриманні протоколу ведення дитини з ФГПР, ефективне лікування можливе лише за умови індивідуалізації терапії (boutique medicine), що включає вплив на біологічні (медикаментозна терапія), психоемоційні (психотерапія, релаксаційні методики та ін.) та психосоціальні (сімейне консультування, залучення соціальних працівників, шкільних психологів) чинники.

Дисципліна «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» знайомить здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії з теоретичними основами БПС моделі медицини та надання медичної допомоги, дає можливість оволодіти навичками побудови партнерських стосунків з “психосоматичними” пацієнтами та їх сім'ями, складання плану індивідуалізованої терапії та контролю її ефективності. Застосування здобутих знань та вмінь у клінічній практиці запобігатиме поліпрагмазії при веденні пацієнтів з ФГПР, підвищить ефективність лікування, якість життя дітей та їх сімей, запобігатиме хронізації розладу і фіксації у дитини “поведінки хворої людини”, а також емоційному вигоранню лікаря при спілкуванні з психосоматичними (“трудними”) пацієнтами.

Дисципліна «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» для підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, кваліфікації «Доктор філософії (PhD)», галузі знань - 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 228 «Педіатрія» є вибірковою.

Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно–трансферної системи

Назва дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання	Вид контролю
	Всього	Аудиторних			
		Лекції	Практичні заняття		
«Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини»	3 кредити ECTS / 90 год	10	34	46	залік

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета: Здобути сучасні знання та вміння щодо діагностики та лікування ФГПР у дітей згідно біопсихосоціальної моделі медицини.

1.2. Завдання:

В результаті вивчення дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен знати:

- Критерії діагностики ФГПР за РК IV
- Особливості застосування РК IV при проведенні наукових досліджень
- Тривожні симптоми (“червоні прапорці”) при ФГПР у дітей
- Покази до повторного параклінічного обстеження
- Покази до консультації психолога, психіатра, психотерапевта
- Принципи проведення симптоматичної медикаментозної терапії при ФГПР
- Принципи диференційної діагностики ФГПР та органічної патології органів травлення у дітей
- Семіотику супутніх психоемоційних розладів у дітей з ФГПР (астенія, соматизація, депресія)
- Особливості функціонування “психосоматичної” сім’ї

В результаті вивчення дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен вміти:

- Встановлювати діагноз ФГПР у дітей за РК IV
- Застосовувати РК IV при проведенні наукових досліджень
- Виявляти тривожні симптоми (“червоні прапорці”) при ФГПР у дітей
- Встановлювати з дитиною з ФГПР та її сім’єю партнерський стосунок
- Визначати об’єм необхідних лабораторних обстежень
- Виявляти “групи ризику” щодо формування соматоформних розладів
- Правильно визначати цілі лікування ФГПР та оцінювати його ефективність
- Працювати в команді, вести хворого спільно з фахівцями інших медичних спеціальностей, психологом, психотерапевтом
- Проводити мультидисциплінарне обговорення випадку на основі БПС моделі надання медичної допомоги.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє вивчення навчальної дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» (взаємозв’язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність:

Після успішного проведення оригінального наукового дослідження здатність розв’язувати комплексні проблеми педіатричної освіти та науки, професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у галузі теоретичної і практичної педіатрії шляхом переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних та практичних знань та професійної педіатричної практики.

Загальні компетентності:

- ЗК1.** Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного розвитку.
- ЗК2.** Здатність до абстрактного й аналітичного мислення, генерування нових ідей (креативність), до навчання і засвоєння сучасних знань.
- ЗК3.** Здатність до усного та письмового спілкування українською та іноземною (переважно англійською) мовами для наукової комунікації, пошуку інформації, викладу результатів дослідження на вітчизняному і міжнародному рівнях.
- ЗК4.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; знаходити, обробляти й аналізувати інформацію з різних джерел.
- ЗК5.** Здатність розробляти і управляти проектами, виконувати дослідження на відповідному рівні, виявляти і вирішувати проблеми, діяти у критичних ситуаціях, працювати у команді та автономно, бути критичним і самокритичним.
- ЗК6.** Здатність виявляти ініціативу, мотивувати колектив рухатися до спільної мети, уміння спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, у т.ч. здатність працювати у міжнародному контексті.
- ЗК7.** Уміння планувати час, здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК8.** Здатність діяти соціально відповідально, дотримуватися засад академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

- ФК1.** Здатність аналізувати, відтворювати та інтерпретувати основні концепції, теорії, сучасний стан проблем та досягнень у галузі педіатрії та розуміння предметних і професійних цілей обраного наукового дослідження, його значення для практичної медицини.
- ФК2.** Здатність виявляти потребу у додаткових знаннях у галузі педіатрії та за напрямком наукових досліджень.
- ФК3.** Здатність формулювати дослідницьке завдання, обґрунтувати і розробити проєкт наукового дослідження.
- ФК4.** Здатність формулювати і обирати необхідні сучасні теоретичні і практичні методики і методи досліджень відповідно до цілей і завдань наукового проєкту.
- ФК5.** Здатність інтерпретувати, коректно аналізувати і узагальнювати результати досліджень, розв'язувати комплексні проблем у галузі педіатрії.
- ФК6.** Здатність представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формі, відповідно до національних і міжнародних стандартів з фаху педіатрія.
- ФК7.** Здатність впроваджувати отримані результати дослідження у науково-педагогічну і практичну діяльність та інші сфери суспільства.
- ФК8.** Оволодіння методологією науково-педагогічної та наукової діяльності за фахом педіатрія
- ФК9.** Знання і дотримання норм деонтологічної етики.
- ФК10.** Здатність вільно спілкуватись в іншомовному науково-професійному середовищі, вести наукову дискусію, сприймати, обробляти та відтворювати інформацію професійною іноземною мовою.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця відповідності визначених освітньо-професійною програмою компетентностей дескрипторам НРК

№	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Після успішного проведення оригінального наукового дослідження здатність розв'язувати комплексні проблеми педіатричної освіти та науки, професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у галузі теоретичної і практичної педіатрії шляхом переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних та практичних знань та професійної педіатричної практики.					
Загальні компетентності					

1	Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного розвитку	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • закономірності когнітивних процесів • стратегію освіти протягом життя • методи продуктивного навчання • теорію ціннісних орієнтацій та мотивації особистості • основи риторики • основи тайм-менеджменту 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • оперувати філософськими категоріями та доктринами • використовувати методи самонавчання • оцінювати рівень мотивації • постійно вдосконалювати свій освітній та загальнокультурний рівень 	Визначати ціннісні орієнтації та мотиваційний рівень особистості. Здатність до самонавчання та самореалізації. Здатність до ефективної організації власного часу.	Формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору. Розвиток когнітивних можливостей.
2	Здатність до абстрактного й аналітичного мислення, генерування нових ідей (креативність), до навчання і засвоєння сучасних знань	Знати способи аналізу, синтезу та їх роль для сучасного навчання.	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання. Вміти генерувати нові ідеї, приймати обґрунтовані рішення на основі сучасних знань	Знаходити та налагоджувати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань. Здатність до самостійного та незалежного мислення, формулювання ідей, продукування гіпотез, генерування нових ідей
3	Здатність до усного та письмового спілкування українською та іноземною (переважно англійською) мовами для наукової комунікації, пошуку інформації, викладу результатів дослідження на вітчизняному і міжнародному рівнях	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • особливості сприйняття різних цільових аудиторій; • основи риторики та теорії аргументації • іноземну мову на рівні не нижче B2 • професійну лексику та термінологію відповідно до напрямку наукового дослідження 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • вести комунікації з різними цільовими аудиторіями • обговорювати наукові знання • володіти культурою мовлення, методами аргументації • представляти та обговорювати результати своєї роботи українською та іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі 	Володіння вербальними та невербальними навичками спілкування. Взаємодія в колективі для виконання завдань. Здатність вести полеміку, дискусію. Володіння іноземною мовою (англійською) на рівні повного розуміння іншомовних наукових текстів, що стосуються медицини. Використання мовних компетенцій для міжнародного співробітництва.	Самостійне виконання завдань. Індивідуальна відповідальність за результати виконання завдань. Постійне вдосконалення іноземної мовної культури.
4	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; знаходити, обробляти й аналізувати інформацію з різних джерел	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • основи бібліографічного пошуку • перелік наукометричних баз і їх значущість • види та джерела інформації • форми, методи та 	Вміти <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності • працювати з пошуковими системами • обробляти дані • проводити аналіз і 	Володіння навичками інформаційного пошуку, створення баз даних, обробки даних. Використання мереж і засобів інформаційного	Організація самостійного пошуку потрібної інформації. Відповідальне використання даних з інших джерел при проведенні власних наукових

		<p>засоби ідентифікації, пошуку та зберігання інформації</p> <ul style="list-style-type: none"> інформаційні технології та системи для автоматизованої переробки інформації та управління даними технології аналізу та надання інформації правила цитування та посилання на використані джерела 	<p>синтез даних</p> <ul style="list-style-type: none"> створювати бази даних використовувати ресурси дистанційного навчання отримувати і адекватно трактувати дані з іншомовних джерел інформації 	<p>забезпечення, обміну інформацією.</p>	<p>досліджень.</p>
5	<p>Здатність розробляти і управляти проєктами, виконувати дослідження на відповідному рівні, виявляти і вирішувати проблеми, діяти у критичних ситуаціях, працювати у команді та автономно, бути критичним і самокритичним</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> етапи та закономірності когнітивного процесу етапи дослідницького процесу основи та умови креативності тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки. принципи та методи формулювання цілей та визначення пріоритетів методики удосконалення процесу досягнення цілей 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> управляти науковими проєктами, складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень формулювати цілі розробляти план досягнення поставлених цілей визначати пріоритети визначати конкретні дії для досягнення мети контролювати досягнення мети та виконання плану 	<p>Комунікації з науковими керівниками, колегами та партнерами під час обговорення проблем, пошуку шляхів їх вирішення. Здатність використовувати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи. Здатність до моделювання стратегій та організації роботи колективу</p>	<p>Здатність до самостійного та незалежного мислення, формулювання ідей та продукування гіпотез. Нести відповідальність за вибір та тактику комунікації.</p>
6	<p>Здатність виявляти ініціативу, мотивувати колектив рухатися до спільної мети, уміння спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, у т.ч. здатність працювати у міжнародному контексті.</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> особливості сприйняття різних цільових аудиторій; основи менеджменту конфліктів основи риторики та теорії аргументації іноземну мову на рівні не нижче B2 професійну лексику та термінологію відповідно до напрямку наукового дослідження 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> вести комунікації з різними цільовими аудиторіями обговорювати наукові знання володіти культурою мовлення, методами аргументації представляти та обговорювати результати своєї роботи українською та іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі 	<p>Володіння вербальними та невербальними навичками спілкування. Взаємодія в колективі для виконання завдань. Управління конфліктами. Здатність вести полеміку, дискусію. Володіння іноземною мовою (англійською) на рівні повного розуміння іншомовних наукових текстів, що стосуються медицини. Використання мовних компетенцій для міжнародного</p>	<p>Самостійне виконання завдань. Лідерство. Індивідуальна відповідальність за результати виконання завдань. Постійне вдосконалення іноземної мовної культури.</p>

				співробітництва.	
7	Уміння планувати час, здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	Знати: <ul style="list-style-type: none"> технології організації часу і підвищення ефективності його використання принципи та методи формулювання цілей та визначення пріоритетів методики удосконалення процесу досягнення цілей 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> формулювати цілі розробляти план досягнення поставлених цілей визначати пріоритети визначати конкретні дії для досягнення мети контролювати досягнення мети та виконання плану визначати часові рамки окремих етапів роботи оцінювати якість виконаних робіт 	Здатність до моделювання стратегій та організації роботи колективу Уміння встановлювати часові рамки окремих етапів роботи	Самостійна організація власного часу Здатність до критичної самооцінки, самонавчання та самореалізації.
8	Здатність діяти соціально відповідально, дотримуватися засад академічної доброчесності	Знати: <ul style="list-style-type: none"> дослідницьку етику правові основи авторського права правила цитування та посилання на використані джерела об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності систему правової охорони інтелектуальної власності методологічні основи створення об'єктів права інтелектуальної власності 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> самостійно виконувати освітню та наукову діяльність викладати свої погляди приймати власні рішення використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату складати пропозиції щодо реєстрації прав інтелектуальної власності 	Здатність до самостійного та незалежного мислення, формулювання ідей та продукування гіпотез. Доброчесне та відповідальне виконання освітньої та наукової діяльності. Отримання довіри та поваги серед колег та студентів.	Відповідальність за результати діяльності. Доброчесність, довіра та відповідальність за власні дії. Запобігання плагіату, фальсифікаціям та корупційним діям.
Фахові компетентності					
1.	Здатність аналізувати, відтворювати та інтерпретувати основні концепції, теорії, сучасний стан проблем та досягнень у галузі педіатрії та розуміння предметних і професійних цілей обраного наукового дослідження, його значення для практичної медицини	Знати: <ul style="list-style-type: none"> сучасні досягнення за напрямком наукового дослідження зміст дисципліни (за спеціалізацією) відповідно до майбутньої професійної діяльності 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> аналізувати основні теорії та концепції за напрямком дослідження інтерпретувати результати досліджень за обраним науковим напрямом 	Формулювання власного судження та участь у дискусіях щодо основного змісту, методів, новітніх досягнень за напрямом наукового дослідження.	Безперервне самонавчання і самовдосконалення.
2.	Здатність виявляти потребу у додаткових знаннях у галузі педіатрії та за	Знати: <ul style="list-style-type: none"> інформаційні світові ресурси сутність 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> проводити патентно-інформаційний пошук 	Використання інформаційних ресурсів для отримання інформації.	Використовувати сучасні інформаційні технології для проведення

	напрямом наукових досліджень	дослідницького процесу <ul style="list-style-type: none"> • клінічну епідеміологію • принципи та досягнення доказової медицини • методологію наукового дослідження • бази бібліографічного пошуку та цитування включаючи RefMan, EndNote та ін. 	<ul style="list-style-type: none"> • проводити критичний аналіз сучасної наукової літератури • адекватно оцінювати досягнення та обмеження досліджень за обраним науковим напрямом • визначати ступінь вирішення проблем та потреби сучасної педіатрії • працювати з сучасними бібліографічними і наукометричними базами даних • проводити обробку та аналіз даних • формувати дослідницькі питання та гіпотези 	Комунікації та дискусії з фахівцями в конкретній галузі наукової діяльності. Враховувати авторське право при плануванні наукового дослідження. Визначення відтворюваності на достовірності наукових даних, обговорення наукової інформації та даних мета-аналізу.	наукового пошуку. Володіння методологією наукового дослідження для коректного формулювання гіпотез та дослідницьких питань.
3.	Здатність формулювати дослідницьке завдання, обґрунтувати і розробити проєкт наукового дослідження	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • етику і методологію наукового дослідження • види дизайнів наукового дослідження • методи і методики дослідження за обраним науковим напрямом • методи збору та аналізу наукових даних • технології управління проєктом • види систематичних помилок і способи їх запобігання 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • критично аналізувати, оцінювати та синтезувати нові ідеї • формулювати мету та завдання дослідження • розробляти дизайн наукового дослідження • визначати методи дослідження відповідно до поставлених завдань • контролювати виконання проєкту • передбачати системні помилки 	Аргументація та доказ переваг розробленого проєкту. Ведення дискусій щодо мети та завдань наукового проєкту. Аргументація переваг обраних методів дослідження. Використання знань та вмінь з методології досліджень для пошуку партнерів.	Ініціативність, самостійність, відповідальність. Дотримання дослідницької етики. Запобігання систематичних помилок при виконанні наукового дослідження
4.	Здатність формулювати і обирати необхідні сучасні теоретичні і практичні методики і методи досліджень відповідно до цілей і завдань наукового проєкту	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • сучасні методи дослідження • біомаркери різних процесів та станів, їх інформативність • інформативні критерії оцінки процесів, функцій, явищ • можливості та обмеження різних методів дослідження 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • обирати методи дослідження, адекватні для досягнення мети та завдань наукового проєкту • інтерпретувати результати різних методів досліджень 	Аргументація переваг та інформативності обраних методів дослідження, можливість їх вдосконалення та комбінування.	Самостійний вибір адекватних методів дослідження.
5.	Здатність інтерпретувати, коректно аналізувати і узагальнювати результати досліджень, розв'язувати комплексні	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • основи біостатистики • методи статистичного аналізу • способи представлення результатів 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • обґрунтовувати розмір вибірки • формулювати та перевіряти статистичні гіпотези • адекватно використовувати 	Аргументація та обґрунтування обраних методів аналізу та обговорення отриманих даних.	Відповідальність за проведення аналізу даних. Отримання достовірних та відтворюваних результатів. Запобігання фальсифікацій при

	проблем у галузі педіатрії	статистичної обробки даних	методи статистичного аналізу		обробці даних.
6.	Здатність представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формі, відповідно до національних і міжнародних стандартів з фаху педіатрія	Знати: <ul style="list-style-type: none"> технологію презентації даних у вигляді стендових доповідей та презентацій технологію написання статей до національних наукових видань вимоги та технологію написання статей до міжнародного рецензованого видання наукометричні бази і платформи (наприклад, Scopus, Web of Science, PubMed та ін.) стандарты оформлення наукових робіт 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> працювати в Power Point, Prezi, Adobe Photoshop, Adobe Reader підготувати презентацію підготувати плакат для стендової доповіді підготувати усну доповідь написати наукову статтю відповідно до вимог наукового видання 	Академічна добросесність. Спілкування з рецензентами та редакцією журналу. Аргументація, критична оцінка, здатність ведення наукової дискусії.	Відповідальність за результати наукового дослідження. Запобігання плагіату та фальсифікацій.
7.	Здатність впроваджувати отримані результати дослідження у науково-педагогічну і практичну діяльність та інші сфери суспільства	Знати: <ul style="list-style-type: none"> сучасний стан досліджуваної наукової проблеми можливості та обмеження застосування запропонованих методів дослідження в практичній діяльності можливості впровадження результатів дослідження в освітній процес 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> впроваджувати результати дослідження в освітній процес впроваджувати отримані результати дослідження в практичну діяльність 	Діалог з науково-педагогічним співтовариством. Взаємодія з працівниками практичної охорони здоров'я	Ініціативність, самостійність, відповідальність. Запобігання помилок при виконанні наукового дослідження та впровадженні їх результатів у науково-педагогічну і практичну діяльність та інші сфери суспільства
8.	Оволодіння методологією науково-педагогічної та наукової діяльності за фахом педіатрія	Знати: <ul style="list-style-type: none"> роль вивчення якості освітньої діяльності в удосконаленні підготовки фахівців форми і методи оцінки результатів освітньої діяльності 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> організувати та проводити навчальні заняття проводити моніторинг освітнього процесу, розробляти пропозиції щодо його удосконалення застосовувати ефективні методи оцінки знань та вмінь студентів 	Взаємодія, співробітництво з колегами та керівництвом, студентами в процесі оцінювання результатів навчальної діяльності.	Покращення результатів власної педагогічної діяльності і результатів діяльності інших.
9.	Знання і дотримання норм деонтологічної етики	Знати: <ul style="list-style-type: none"> дослідницьку етику правові основи авторського права правила цитування та посилання на використані джерела об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності систему правової 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> самостійно виконувати освітню та наукову діяльність викладати свої погляди приймати власні рішення використовувати інформаційні технології для 	Здатність до самостійного та незалежного мислення, формулювання ідей та продукування гіпотез. Добросесне та відповідальне виконання	Відповідальність за результати діяльності. Добросесність, довіра та відповідальність за власні дії. Запобігання плагіату, фальсифікаціям та корупційним діям.

		охорони інтелектуальної власності <ul style="list-style-type: none"> • методологічні основи створення об'єктів права інтелектуальної власності 	визначення ознак плагіату <ul style="list-style-type: none"> • скласти пропозиції щодо реєстрації прав інтелектуальної власності 	освітньої та наукової діяльності. Отримання довіри та поваги серед колег та студентів.	
10	Здатність вільно спілкуватись в іншомовному науково-професійному середовищі, вести наукову дискусію, сприймати, обробляти та відтворювати інформацію професійною іноземною мовою	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • основи риторики та теорії аргументації • іноземну мову на рівні не нижче B2 • професійну лексику та термінологію відповідно до напрямку наукового дослідження 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • вести комунікації з різними аудиторіями • обговорювати наукові знання • володіти культурою мовлення, методами аргументації представляти та обговорювати результати своєї роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі 	Володіння іноземною мовою (англійською) на рівні повного розуміння іншомовних наукових текстів, що стосуються медицини. Здатність вести полеміку, дискусію іноземною мовою (англійською) Використовувати мовні компетенції для міжнародного співробітництва.	Ініціативність, самостійність., відповідальність Постійне вдосконалення іноземної мовної культури

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 1. Володіти концептуальними та методологічними знаннями у галузі педіатрії, вміти використовувати їх у професійній діяльності під час самостійного вирішення дослідницьких і практичних завдань.

ПРН 2. Вміти проєктувати і здійснювати комплексні дослідження, у т.ч. міждисциплінарні, на базі цілісного системного наукового світогляду з використанням знань у галузі філософії наукового пізнання.

ПРН 3. Планувати та реалізувати на практиці оригінальне самостійне наукове дослідження, яке повинно містити наукові твердження та науково обґрунтовані результати у галузі педіатрії, що розв'язують важливу або конкретну наукову чи науково-прикладну проблему.

ПРН 4. Використовувати сучасні інформаційні джерела національного та міжнародного рівня для оцінки стану вивченості об'єкту досліджень і актуальності наукової проблеми.

ПРН 5. Вміти формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН 6. Вміти розробити дизайн та план наукового дослідження.

ПРН 7. Вміти виконати оригінальне наукове дослідження.

ПРН 8. Вміти проаналізувати, систематизувати й інтерпретувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичної обробки даних.

ПРН 9. Вміти вибрати і пояснити принципи, точність, специфічність і чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників.

ПРН 10. Вміти інтегрувати існуючі методики і методи досліджень й адаптувати їх для розв'язання наукових завдань під час виконання наукових досліджень

ПРН 11. Вміти інтерпретувати й аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.

ПРН 12. Володіти навичками усної і письмової презентації результатів наукових досліджень у формі доповідей, публікацій, презентацій, стендових доповідей тощо українською й іноземною мовами.

ПРН 13. Дотримуватись етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності під час виконання наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

ПРН 14. Володіти комунікативними навичками на рівні вільного спілкування в професійному середовищі й громадській сфері, у т.ч. іншомовних, щодо проблем педіатричного сектору галузі охорони здоров'я.

ПРН 15. Впроваджувати результати наукових досліджень в науково-освітній процес, педіатричну практику та суспільний розвиток.

ПРН 16. Координувати роботу дослідницької групи, вміти організувати колективну роботу (здобувачів вищої освіти, колег, міждисциплінарної команди).

ПРН 17. Організувати освітній процес, оцінювати його ефективність і рекомендувати шляхи удосконалення.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини»

Дисципліна «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» для підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти; кваліфікації «Доктор філософії (PhD)»; галузі знань - 22 «Охорона здоров'я»; спеціальності 228 «Педіатрія» є вибірковою. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС / 90 годин. Програма навчальної дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» структурована на 5 змістових розділів.

Змістовий розділ 1. БПС модель медицини як основа розуміння механізмів формування ФГПР

Історія формування основних положень БПС моделі медицини. Біопсихосоціальна модель медицини як теоретична основа трактування функціональних гастроінтестинальних розладів. Теоретичні моделі психосоматичної медицини. Особливості функціонування «психосоматичної» сім'ї. Розвиток дитини як біопсихосоціальний процес.

Змістовий розділ 2. БПС модель надання медичної допомоги при ФГПР у дітей

Особливості діагностики ФГПР на основі біопсихосоціальної моделі медицини з врахуванням біологічних, психосоціальних та психоемоційних чинників. Роль стосунку лікар — пацієнт при веденні дитини з психосоматичною патологією. Складання «каталогу симптомів». Значення протекторних факторів (ресурсів) у веденні пацієнта з ФГПР. Фактори ризику та протекції при формуванні ФГПР у дитини як основа індивідуалізації терапії та запобігання хронізації розладу. Супутні психоемоційні розлади при ФГПР. Семіотика соматоформного, депресивного, астеничного розладів. Симптоматична медикаментозна терапія при ФГПР у дітей. Покази до психологічної та психотерапевтичної допомоги. Особливості впровадження БПС підходу до ведення дітей з ФГПР на первинній ланці надання медичної допомоги. Роль дієти при лікуванні ФГПР. Елімінаційні та обмежувальні дієти, ризики та переваги.

Змістовий розділ 3. ФГПР у дітей раннього віку

Дитячі функціональні гастроінтестинальні розлади:

- G1. Регургітація у немовлят (Infant Regurgitation)
- G2. Синдром румінації у немовлят (Infant Rumination Syndrome)
- G3. Синдром циклічного блювання (Cyclic Vomiting Syndrome)
- G4. Кольки у немовлят (Infant Colic)
- G5. Функціональна діарея (Functional Diarrhea)
- G6. Дишезія у немовлят (Infant Dyschezia)
- G7. Функціональний закреп (Functional Constipation).

Критерії діагностики ФГПР у дітей раннього віку, їх застосування у клінічній практиці та при проведенні наукових досліджень. “Тривожні симптоми” (“червоні прапорці”) при ФГПР немовлят та дітей раннього віку. Диференційна діагностика, необхідні лабораторні та інструментальні обстеження. Мікросоціальні (сімейні) чинники, що впливають на формування та перебіг ФГПР у дітей раннього віку. ФГПР у дітей раннього віку як фактор ризику формування функціональних розладів травлення у старших дітей. Особливості вигодовування немовлят при ФГПР. Харчова непереносимість, гіперчутливість, харчова алергія. Лікування ФГПР у дітей раннього віку (медикаментозна і фітотерапія, сімейне консультування).

Змістовий розділ 4. Функціональні розлади верхніх відділів травного каналу та жовчовивідних шляхів

Н. Дитячі функціональні гастроінтестинальні розлади (діти/підлітки):

Н1. Блювота й аерофагія (Vomiting and Aerophagia)

Н1а. Синдром румінації в підлітків (Adolescent Rumination Syndrome)

Н1b. Синдром циклічної блювоти (Cyclic Vomiting Syndrome)

Н1с. Аерофагія (Aerophagia)

Н2. Абдомінальний біль, пов'язаний з функціональними розладами (Abdominal Painrelated FGIDs)

Н2а. Функціональна диспепсія (Functional Dyspepsia)

Н2а1. Постпрандіальний дистрес-синдром

Н2а2 Епігастральний больовий синдром

Е. Розлади жовчного міхура і сфінктера Одді (CO)

Е1. Біліарний біль

Е1а Функціональний розлад жовчного міхура

Е1b Функціональний біліарний розлад CO

Е2. Функціональний панкреатичний розлад CO

Критерії діагностики ФГІР у дітей, їх застосування у клінічній практиці та при проведенні наукових досліджень. “Тривожні симптоми” (“червоні прапорці”) при ФГІР у дітей. Диференційна діагностика, необхідні лабораторні та інструментальні обстеження. Мікросоціальні (сімейні) чинники, що впливають на формування та перебіг ФГІР у дітей. Мультидисциплінарний підхід до лікування функціональних розладів верхніх відділів травного каналу та жовчовивідних шляхів у дітей. Медикаментозна терапія при розладах жовчного міхура та сфінктера Одді. Прокінетики, антациди, антисекреторні середники – особливості застосування у дітей.

Змістовий розділ 5. Функціональні розлади кишківника у дітей

Н2. Абдомінальний біль, пов'язаний з функціональними розладами (Abdominal Painrelated FGIDs)

Н2b. Синдром подразненого кишківника (Irritable Bowel Syndrome)

СПК з переважанням запорів (СПК-З)

СПК з переважанням діареї (СПК-Д)

СПК зі змішаними ритмами дефекації (СПК-ЗМ)

СПК невизначений

СПК постінфекційний (?)

Н2с. Абдомінальна мігрень (Abdominal Migraine)

Н2d. Дитячий функціональний абдомінальний біль (Childhood Functional Abdominal Pain)

Н2d. Синдром дитячого функціонального абдомінального болю (Childhood Functional Abdominal Pain Syndrome)

Н3. Закрепи і нетримання калу (Constipation and Incontinence)

Н3а. Функціональний закріп (Functional Constipation)

Н3b. Нетримання калу (Non Retentive Fecal Incontinence)

Критерії діагностики функціональних розладів кишківника у дітей, їх застосування у клінічній практиці та при проведенні наукових досліджень. “Тривожні симптоми” (“червоні прапорці”) при ФГІР кишківника у дітей. Диференційна діагностика, необхідні лабораторні та інструментальні обстеження. Мікросоціальні (сімейні) чинники, що впливають на формування та перебіг функціональних розладів кишківника у дітей. Мультидисциплінарний підхід до лікування функціональних розладів кишківника у дітей. Медикаментозна терапія СПК у дітей. Покази до консультації психолога, психотерапевта. Мікробіом травного каналу у дітей, його формування та роль у виникненні ФГІР у дітей. Елімінаційні та обмежуючі дієти при СПК у дітей. Спазмолітики – класифікація, особливості застосування у дитячому віці. Пре- і пробіотики – особливості застосування при ФГІР у дітей.

3. Структура навчальної дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини»

№	Назва змістового розділу	Кредити	Години	Вид заняття (години)		
				Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	БПС модель медицини як основа розуміння механізмів формування ФГР	0,47	14	4	3	7
2.	БПС модель надання медичної допомоги при ФГР у дітей	0,9	27	-	15	12
3.	ФГР у дітей раннього віку	0,4	12	2	3	7
4.	Функціональні розлади верхніх відділів травного каналу та жовчовивідних шляхів	0,53	16	2	6	8
5.	Функціональні розлади кишківника у дітей	0,70	21	2	7	12
ВСЬОГО		3	90	10	34	46

4. Теми лекцій

№	Тема	Години
Змістовий розділ 1. БПС модель медицини як основа розуміння механізмів формування ФГР		
1.	Історія формування основних положень БПС моделі медицини. Біопсихосоціальна модель медицини як теоретична основа трактування функціональних гастроінтестинальних розладів.	2
2.	Теоретичні моделі психосоматичної медицини.	2
Змістовий розділ 3. ФГР у дітей раннього віку		
3.	ФГР дітей раннього віку. Критерії діагностики за Римськими критеріями IV перегляду, основні відмінності від III Римських критеріїв III.	2
Змістовий розділ 4. Функціональні розлади верхніх відділів травного каналу та жовчовивідних шляхів		
4.	Функціональні розлади верхніх відділів травного каналу (функціональна дисфагія, функціональна диспепсія, рекурентний абдомінальний біль). Розлади функції жовчного міхура і сфінктера Одді, біліарний біль, функціональний панкреатичний розлад сфінктера Одді	2
Змістовий розділ 5. Функціональні розлади кишківника у дітей		
5.	Функціональні розлади кишківника (функціональні закрепи, проноси). Синдром подразненого кишківника. Дієтотерапія функціональних розладів кишківника.	2
Разом		10

5. Теми практичних занять

№	Тема	Години
Змістовий розділ 1. БПС модель медицини як основа розуміння механізмів формування ФГР		
1.	Особливості функціонування осі кишківник – ЦНС при ФГР у дітей. Вплив біологічних, психоемоційних та психосоціальних чинників	3
Змістовий розділ 2. БПС модель надання медичної допомоги при ФГР у дітей		
2.	Особливості діагностики ФГР — біопсихосоціальний підхід	3
3.	Коморбідні психоемоційні розлади при ФГР у дітей	3
4.	Роль стосунку лікар — пацієнт при веденні дитини з психосоматичною патологією	3
5.	Дієта при ФГР — можливості, переваги, ризики	3
6.	Лікування ФГР у дітей — можливості індивідуалізації терапії	3
Змістовий розділ 3. ФГР у дітей раннього віку		

7.	ФГПР у дітей раннього віку: синдром відрижки у немовлят, синдром циклічної блювоти, колька у немовлят, дишезія. Диференційна діагностика, лікування.	3
<i>Змістовий розділ 4. Функціональні розлади верхніх відділів травного каналу та жовчовивідних шляхів</i>		
8.	Функціональні розлади верхніх відділів травного каналу: функціональна дисфагія, печія, функціональна диспепсія. Синдром рекурентного абдомінального болю. Диференційна діагностика, лікування.	3
9.	Функціональні розлади жовчовивідних шляхів: функціональний розлад жовчного міхура, функціональний біліарний та панкреатичний розлад сфінктера Одді. Діагностика, лікування, можливості фітотерапії.	3
<i>Змістовий розділ 5. Функціональні розлади кишківника у дітей</i>		
10.	Функціональні розлади кишківника (функціональні закрепи, проноси). Синдром подразненого кишківника. Диференційна діагностика, лікування.	4
11.	Мікробіом травного каналу у дітей, його формування та роль у виникненні ФГПР у дітей	3
	Разом	34

6. Теми для самостійної роботи

№	Тема	Години
<i>Змістовий розділ 1. БПС модель медицини як основа розуміння механізмів формування ФГПР</i>		
1	Якість життя дітей з ФГПР	3
2	Особливості функціонування «психосоматичної» сім'ї	4
<i>Змістовий розділ 2. БПС модель надання медичної допомоги при ФГПР у дітей</i>		
3	Порушення сну у дітей. Астенічний синдром – семіотика, диференційна діагностика, можливості терапії (медикаментозної, психотерапії)	4
4	Розлади з боку автономної нервової системи при ФГПР у дітей	4
5	Фітотерапія при ФГПР та супутніх психоемоційних розладах у дітей	4
<i>Змістовий розділ 3. ФГПР у дітей раннього віку</i>		
6	Особливості вигодовування немовлят при ФГПР	3
7	Харчова непереносимість, гіперчутливість, харчова алергія	4
<i>Змістовий розділ 4. Функціональні розлади верхніх відділів травного каналу та жовчовивідних шляхів</i>		
8	Рекурентний абдомінальний біль у дітей	4
9	Прокінетики, антациди, антисекреторні середники – особливості застосування у дітей. Ефект плацебо – ноцебо	4
<i>Змістовий розділ 5. Функціональні розлади кишківника у дітей</i>		
10	Основні характеристики мікробіому кишківника у дітей різного віку Сучасні методи дослідження мікробіому. Пре- і пробіотики – особливості застосування при ФГПР у дітей	5
11	Елімінаційні та обмежуючі дієти при СПК у дітей	4
12	Спазмолітики – класифікація, особливості застосування у дитячому віці	3
	Разом	46

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» використовуються словесні, наочні, практичні, пояснювально-ілюстративні (візуальні), репродуктивні, проблемне викладання, частково-пошукові, дослідницькі методи навчання. Також використовується метод самостійної роботи аспірантів, здобувачів з осмислення й засвоєння нового матеріалу роботи із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок.

Використовуються наочні (ілюстративні, демонстративні) методи навчання, які є допоміжними при словесному методі, їх значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

- *Практичні методи*: навчальна, практична робота у Клініках КНП ЛОДКЛ «ОХМАТДИТ», реферати аспірантів, здобувачів. Ці методи несуть нову навчально-пізнавальну інформацію і служать для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

- *Творчі, проблемно-пошукові методи* визначають порівняно вищий рівень процесу навчання. Проблемно-пошукова методика має спиратися на самостійну, творчу пізнавальну діяльність аспірантів, здобувачів.

- *Проблемний метод навчання* наближений до творчості і знаходиться на межі між репродукцією, розумовим формуванням і творчістю.

- *Самостійна робота* поза контролем викладача, самостійна робота вдома сприяє удосконаленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

- *Створення ситуації інтересу* при викладанні навчальної дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини» - перегляд навчальних відеофільмів, навчальних дискусій, цікавих клінічних спостережень в системі on-line.

Видами навчальної діяльності згідно з навчальним планом є: а) лекції; б) практичні заняття, в) самостійна робота.

Клінічною базою кафедри пропедевтики педіатрії та медичної генетики є КНП ЛОДКЛ «ОХМАТДИТ». Лекції читаються в конференц-залі цієї бази. Тривалість лекції – 2 години.

Практичні заняття з дисципліни проводяться на клінічній базі кафедри пропедевтики педіатрії та медичної генетики. Практичні заняття спрямовані на контроль засвоєння теоретичного матеріалу й формування практичних вмінь та навичок, а також вміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань. Основним цільовим напрямком кожного практичного заняття є вивчення сучасних особливостей діагностики ФГР та використання цих знань при визначенні тактики ведення пацієнта з функціональним розладом. Тривалість практичних занять, що відповідають темам 1 – 9, 11 - 3 години, і темі 10 – 4 годин.

Самостійна робота аспіранта / здобувача – одна з організаційних форм навчання, що регламентується робочим навчальним планом і виконується аспірантом, здобувачем самостійно поза межами аудиторних занять. Видами самостійної роботи є: підготовка до практичних занять, опанування практичними навичками обстеження дитини, пошук та вивчення додаткової літератури і написання доповідей для виступу з повідомленнями на практичних заняттях.

8. Методи контролю

Методи і форми контролю та оцінювання успішності аспірантів і здобувачів з дисципліни здійснюються відповідно до вимог програми та Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності аспірант / здобувачів в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України (лист МОЗ України № 08.01-47/10395 від 15.04.2014).

При оцінюванні знань перевага надається стандартизованим методам контролю: індивідуальному усному опитуванню, співбесіді; розв'язуванню типових та нетипових ситуаційних задач; контролю практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті. Готовність аспіранта, здобувача до практичного заняття (початковий етап) перевіряється на основі усного бліц-опитування. Основний етап практичного заняття передбачає роботу в Клініках КНП ЛОДКЛ «ОХМАТДИТ» та під час амбулаторного прийому в консультативній поліклініці, опанування практичними навичками, участь у діловій грі. Контроль основного етапу заняття проводиться шляхом індивідуального усного опитування, співбесіди, оцінки виконання практичних навичок, вміння розв'язувати типові ситуаційні задачі. На заключному етапі заняття проводиться підсумок практичної діяльності аспіранта, здобувача, дається завдання на час виконання самостійної роботи після завершення аудиторної частини заняття.

Самостійна робота аспіранта / здобувача оцінюється на практичних заняттях.

Підсумковим контролем засвоєння аспірантом, здобувачем теоретичного та практичного матеріалу з дисципліни є залік, який проводиться на останньому занятті відповідно до розкладу.

9. Поточний контроль.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті і має на меті перевірку засвоєння аспірантами навчального матеріалу. Формами поточного контролю є:

- а) індивідуальне усне опитування, співбесіда;
- б) розв'язання типових ситуаційних задач.

Комплексне оцінювання навчальної діяльності здійснюється виставленням традиційної оцінки, яка конвертується у бали відповідно у кожному з занять, аспірант отримує на занятті:

- оцінку «5» - якщо він виконав правильно не менше 90% навчальних завдань;
- оцінку «4» - якщо він виконав правильно не менше 80% навчальних завдань;
- оцінку «3» - якщо він виконав правильно не менше 60% навчальних завдань;
- оцінку «2» - якщо він виконав правильно менше 60% навчальних завдань.

На кінцевому етапі заняття викладач виставляє набрану суму балів і традиційну оцінку в журналі успішності.

Самостійна робота виконується аспірантом, здобувачем самостійно поза межами аудиторних занять, оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки аспіранта.

Критерії оцінювання навчальної діяльності:

- оцінка 5 / «відмінно» виставляється у випадку, коли аспірант / здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;
- оцінка 4 / «добре» виставляється за умови, коли аспірант / здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;
- оцінка 3 / «задовільно» ставиться аспіранту / здобувачу, який в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у аспірант / здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх з майбутньою діяльністю, припускається помилок при виконанні практичних навичок;
- оцінка 2 / «незадовільно» виставляється у випадках, коли аспірант / здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані

Схема нарахування та розподіл балів, які отримує аспірант:

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність аспіранту, здобувачу виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Аспірант, здобувач отримує оцінку з кожної теми. Всі виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються в бали. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$X = \frac{CA \times 200}{5}$$

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисципліни «Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей з позицій біопсихосоціальної моделі медицини»

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5.00	200	4.50	180	3.99	160	3.47	139
4.97	199	4.47	179	3.97	159	3.45	138
4.95	198	4.45	178	3.94	158	3.42	137
4.92	197	4.42	177	3.92	157	3.40	136
4.90	196	4.40	176	3.89	156	3.37	135
4.87	195	4.37	175	3.87	155	3.35	134
4.85	194	4.35	174	3.84	154	3.32	133
4.82	193	4.32	173	3.82	153	3.30	132
4.80	192	4.30	172	3.79	152	3.27	131
4.77	191	4.27	171	3.77	151	3.25	130
4.75	190	4.24	170	3.74	150	3.22	129
4.72	189	4.22	169	3.72	149	3.20	128
4.70	188	4.19	168	3.70	148	3.17	127
4.67	187	4.17	167	3.67	147	3.15	126
4.65	186	4.14	166	3.65	146	3.12	125
4.62	185	4.12	165	3.62	145	3.10	124
4.60	184	4.09	164	3.60	144	3.07	123
4.57	183	4.07	163	3.57	143	3.05	122
4.55	182	4.04	162	3.55	142	3.02	121
4.52	181	4.02	161	3.52	141	3	120
				3.50	140	< 3	недостатньо

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить **200 балів**. *Мінімальна кількість балів*, яку повинен набрати аспірант за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить **120 балів**.

10. Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання проводиться по завершенню вивчення дисципліни у вигляді заліку.

Шкали оцінювання: традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS

Залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях.

Вид підсумкового контролю	Методика проведення підсумкового контролю	Критерії
Залік	Мають бути зараховані всі теми, винесені на поточний контроль. Оцінки з 4-бальної шкали конвертуються у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою відповідно до Положення «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності аспірантів»	Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант, здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати аспірант, здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 120 балів.

Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати аспірант	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати аспірант	2

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності аспірантів, здобувачів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

11. Методичне забезпечення

- Робоча навчальна програма дисципліни;
- Силабус навчальної дисципліни;
- Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи аспірантів / здобувачів;
- Методичні вказівки до практичних занять для аспірантів / здобувачів;
- Методичні вказівки до самостійної роботи для аспірантів / здобувачів;
- Ситуаційні задачі до практичних занять;
- Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль.

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Сучасне визначення та механізми розвитку функціональних гастроінтестинальних розладів.
2. Еволюція поглядів на ФГПР. Римські критерії як провідний погоджувальний документ.
3. ФГПР як біопсихосоціальні захворювання.
4. Особливості застосування РК IV при проведенні наукових досліджень.
5. Сучасні підходи до лікування ФГПР з врахуванням біологічних, психоемоційних та психосоціальних чинників їх формування.
6. Основні критерії діагностики функціональних гастроінтестинальних розладів у немовлят та малюків за Римськими критеріями IV.
7. Синдром зригувань у немовлят — диференційна діагностика, лікування, особливості вигодовування.
8. Синдром циклічної блювоти — диференційна діагностика, тактика попередження приступів.
9. Функціональна діарея — диференційна діагностика, тактика ведення дитини.
10. Кольки у немовлят — нові критерії діагностики, мультидисциплінарний підхід до лікування.
11. Основні критерії діагностики функціональних гастроінтестинальних розладів у дітей та підлітків за Римськими критеріями IV.
12. Функціональна диспепсія у дітей — особливості діагностики та лікування.
13. Функціональна печія / дисфагія (неерозивна ГЕРХ) — тактика ведення при неефективності базисної терапії.
14. Функціональні розлади жовчовиділення у дітей — порушення функції жовчного міхура та сфінктера Одді.
15. Синдром подразненого кишківника у дітей — варіанти перебігу, особливості діагностики у дітей.
16. Мультидисциплінарний підхід до ведення пацієнтів з СПК.
17. Сучасне поняття про мікробіом дитини. Вплив харчування на його формування.
18. Мультисдисциплінарний підхід до профілактики ФГПР у дітей та підлітків.1818
19. Якість життя дітей з ФГПР. Методи оцінки, можливості впливу.
20. Підходи до профілактики функціональних гастроінтестинальних захворювань у дітей.1818
21. Ефект плацебо — ноцебо.
22. Особливості функціонування “психосоматичної” сім’ї.

23. Особливості вигодовування немовлят при ФГІР.
24. Харчова непереносимість, гіперчутливість, алергія.
25. Рекурентний абдомінальний біль у дітей.
26. Прокінетики, антациди, антисекреторні середники — класифікація, особливості застосування у дітей.
27. Елімінаційні дієти при СПК.
28. Спазмолітики — класифікація, особливості застосування у дітей.
29. Пре- і пробіотики — класифікація, особливості застосування у дітей.
30. Астенічний синдром — семіотика у дітей, диференційна діагностика, можливості терапії (медиувментозної, психотерапії).
31. Розлади з боку вегетативної нервової системи при ФГІР у дітей.
32. Порушення сну у дітей.

12. Рекомендована література

1. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям із функціональними гастроінтестинальними розладами. Наказ МОЗ України №59 від 29.01.2013. - Київ, 2013. Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я від [№ 233 від 02.04.2014](#) . <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0059282-13#Text>
2. Drossman D.A. Functional gastrointestinal disorders: history, pathophysiology, clinical features and Rome IV. - Gastroenterology, 2016. – 19P.
3. Чабан О., Хаустова О. Практична психосоматика: діагностичні шкали. – Медкнига, 2019. – 112 с.
4. WGO Global Guideline. Probiotics and prebiotics. Francisco Guarner, Mary Ellen Sanders, Rami Eliakim, Richard Fedorak, Alfred Gangl, James Garisch. World Gastroenterology Organisation, 2017.
5. http://www.worldgastroenterology.org/guidelines/global-guidelines/probiotics-andprebiotics?utm_source=UEG%20Website%20%E2%80%93%20Other%20Guidelines&utm_campaign=UEG-Other%20Guidelines-Probiotics%20and%20prebiotics
6. Clinical Guidelines/Position Statements. North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition.
7. Чабан О., Хаустова О. Практична психосоматика: Депресія. – Медкнига, 2020. – 216 с. Архів психіатрії, 2004. - № 4 (39). - С. 62-69.
8. Римша С.В., Теклюк С.В., Лук'янович І. Л. Психовегетативні складові тривожності у дітей із психосоматичними розладами та сімейною деривацією. - Український вісник психоневрології, 2012. – Т. 20, Вип. 4 (73). – С. 71-73.
9. Римша С.В. Смолко Н.М., Смолко Д.Г. Клініко-фізіологічні основи психосоматичних співвідношень в дитячому віці - Biomedical and Biosocial Anthropology, 2010. – № 15. – С. 104-108.
10. Frank J Elgar F.J., De Clercq B., Schnohr C.W. et al. Absolute and relative family affluence and psychosomatic symptoms in adolescents. – Soc. Sci. Med., 2013. – Vol. 91. – P. 25-31. doi: 10.1016/j.socscimed.2013.04.030.
11. Owens J.A., Moore M. Insomnia in Infants and Young Children. - Pediatr Ann., 2017. – Vol. 46(9). P. e321-e326. doi: 10.3928/19382359-20170816-02. PMID: 28892546.
12. Brown K.M., Malow B.A. Pediatric Insomnia. - Chest., 2016. – Vol. 149(5). – P. 1332-1339. doi: 10.1378/chest.15-0605. PMID: 26378738.
13. Ophoff D., Slaats M.A., Boudewyns A. Et al. Sleep disorders during childhood: a practical review. Eur J Pediatr., 2018. – Vol. 177(5). – P. 641-648. doi: 10.1007/s00431-018-3116-z. PMID: 29502303.
14. Sung V, D'Amico F, Cabana MD, et al. Lactobacillus reuteri to Treat Infant Colic: A Meta-analysis. Pediatrics. 2018. – Vol. 141(1), e20171811.
15. Enck P., Klosterhalfen S. Placebo Responses and Placebo Effects in Functional Gastrointestinal Disorders. – Front. Psychiatry, 2020. – Vol. 11. – P. 797-807. doi: 10.3389/fpsy.2020.00797
16. Požgain I., Požgain Z., Degmečić D. Placebo and nocebo effect: a mini-review. – Psychiatria Danubina, 2014. – Vol. 26,(2). – P. 100–107.
17. Colloca L., Barsky A.J. Placebo and Nocebo Effects. – N. Engl. J. Med., 2020. – Vol. 382. – P. 554-561. DOI: 10.1056/NEJMr1907805

18. Allen L.A., Woolfolk R.L. Cognitive behavioral therapy for somatoform disorders. *Psychiatric Clinics of North America*, 2010. – Vol. 33(3). – P. 579–593.
19. Fors E.A., Stiles T.C., Borchgrevink P.C. Somatoform disorders. - *Psychiatric Clinics of North America*, 2010. – Vol. 33(3). – P. 579–593.
20. Hetterich L., Zipfel S., Stengel A. Gastrointestinale somatoforme Störungen [Gastrointestinal somatoform disorders]. – *Fortschr. Neurol. Psychiatr.*, 2019. – Vol. 87(9). – P. 512-525. doi: 10.1055/a-0996-0384. PMID: 31519027.
21. Blasini M., Peiris N., Wright T. et al. The Role of Patient–Practitioner Relationships in Placebo and Nocebo Phenomena. – *Int. Rev. Neurobiol.*, 2018. – Vol. 139. – P. 211–231. doi:10.1016/bs.irn.2018.07.033.
22. Hetterich L., Zipfel S., Stengel A. Gastrointestinale somatoforme Störungen [Gastrointestinal somatoform disorders]. – *Fortschr. Neurol. Psychiatr.*, 2019. – Vol. 87(9). – P. 512-525. doi: 10.1055/a-0996-0384. PMID: 31519027.
23. Blasini M., Peiris N., Wright T. et al. The Role of Patient–Practitioner Relationships in Placebo and Nocebo Phenomena. – *Int. Rev. Neurobiol.*, 2018. – Vol. 139. – P. 211–231. doi:10.1016/bs.irn.2018.07.033.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3611-17>
2. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/omim>
3. <https://www.eurordis.org>
4. <https://www.omim.org>
5. <https://www.orpha.net/consor/cgi-bin/index.php>
6. <https://www.ebi.ac.uk/gwas/>
7. <http://ukraineomni.org/about-ukr/>
8. Європейське регіональне бюро ВОЗ www.euro.who.int/ru/home
9. Кохранівський центр доказової медицини www.cebm.net
10. Кохранівська бібліотека www.cochrane.org
11. Національна медична бібліотека США – MEDLINE PubMed www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
12. Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
13. Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov